Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta (HE 266/2022 vp)

Talousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Business Finland Venture Capital Oy:stä annetun lain muuttamisesta. Esityksen perusteluiden mukaan Business Finland Venture Capital Oy:lle annettaisiin uusi tehtävä, jonka mukaan yhtiöllä olisi oikeus työ- ja elinkeinoministeriön antaman toimeksiannon mukaisesti tehdä poikkeustapauksissa valtiontukea sisältäviä suoria pääomasijoituksia yrityksiin suomalaisten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi elinkeino- ja teollisuuspoliittisesti merkittävissä tilanteissa. Lakimuutoksella laajennettaisiin yhtiön lakisääteistä tehtävää myös muihin kuin alkuvaiheen yrityksiin kohdistuviin pääomasijoituksiin.

KKV toteaa, että poikkeuksellisissa tilanteissa voi esiintyä tarve valtiontukea sisältävien pääomasijoitusten tekemiselle suomalaisten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi. Valtiontukiin sisältyy kuitenkin aina riski kilpailun vääristymisestä. KKV painottaa tältä osin EU:n valtiontukisääntöjen noudattamisen tärkeyttä kilpailua vääristävien vaikutusten ehkäisemiseksi. Virasto pitää myönteisenä, että esitöissä on huomioitu, ettei Business Finland Venture Capital Oy:n sijoitusta voitaisi toteuttaa ennen kuin Euroopan Unionin komissio on hyväksynyt päätöksen, mikäli Euroopan Unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

KKV toteaa, että kilpailuneutraliteetti- ja valtiontukiongelmien minimoimiseksi valtiontukien myöntämisestä tulisi lähtökohtaisesti säätää mahdollisimman tarkkarajaisesti. Esityksen vaikutusten arvioinnista ilmenee, että on jossain määrin epäselvää, miten uusi sijoitusinstrumentti tulisi käytettäväksi. Esityksen mukaisen elinkeino- ja teollisuuspoliittisesti merkittävän tilanteen olemassaolo jäisi viime kädessä tapauskohtaisen arvioinnin varaan. Virasto katsoo, että tämä korostaa tarvetta valtiontuen tarpeellisuuden ja vaikuttavuuden huolelliselle tapauskohtaiselle arvioinnille ennen tuen myöntämistä. KKV kiinnittää lisäksi huomiota esityksen kohtaan, jonka mukaan toimenpiteillä voitaisiin vastata myös poikkeusolosuhteiden seurauksena kilpailijamaissa toteutettaviin erilaisiin toimenpiteisiin ja järjestelyihin ja korostaa, ettei esityksen mukaista tukea tule käyttää maiden väliseen tukikilpailuun vastaamiseen.

KKV pitää myönteisenä, että lakiehdotuksen mukaan valtiontukea sisältävän pääomasijoituksen tekeminen olisi lähtökohtaisesti hyvin poikkeuksellista ja rajattu tilanteisiin, joissa olisi kysymys yksittäistä yritystä laajemman yritysryhmän tai toimialan elinvoimaisuudesta ja että toteutettavilta hankkeilta edellytettäisiin laaja-alaista vaikuttavuutta. KKV huomauttaa, että yritysten väliseen tavanomaiseen kilpailuun kuuluu uusien yritysten markkinoille tulo ja tehottomampien yritysten poistuminen. Tukea myönnettäessä on huolehdittava siitä, ettei tämä markkinamekanismi pääse vääristymään väärin kohdennetun valtiontuen johdosta. Virasto toteaa, että riskit kilpailun

Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ

vääristymiselle ovat suuret, jos tukea myönnetään taloudellisissa vaikeuksissa oleville yrityksille laajemmin kuin mitä valtiontukisääntely sallii. Siltä osin kuin tukea myönnettäisiin yrityksille taloudellisesti haastavista tilanteista suoriutumiseksi, on tärkeää varmistua siitä, että kyse on tilapäisistä ja ulkoisista tekijöistä aiheutuvista haasteista tai että myönnetty tuki todella käytetään toiminnan tulevan kannattavuuden edellyttämään rakenneuudistukseen. KKV kiinnittää huomiota siihen, että komissio on antanut suuntaviivat valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen.

Esityksen mukaan oman pääoman ehtoisten rahoitusinstrumenttien tukielementti voisi muodostua esimerkiksi siten, että korko sovittaisiin markkinaehtoista korkoa alemmalle tasolle tai yhtiö ottaisi sijoituksissaan yksityisiä sijoittajia suurempaa riskiä. Mikäli Business Finland Venture Capital Oy myös uuden pääomasijoituselementin osalta voisi luopua osasta tuotoistaan yksityisten sijoittajien hyväksi, tulee tuen arvioinnissa kiinnittää huomiota sekä siihen, etteivät yhtiön rinnalla hankkeisiin osallistuvat yksityiset sijoittajat saa kilpailua vääristävää tukea että siihen, ettei haitallisia kilpailuvaikutuksia synny sijoituksen kohteen ja tämän kilpailijoiden välillä.

Virasto kiinnittää huomiota huolellisen lainvalmistelun edellytyksiin erityisesti vaikutusten arvioinnin osalta ja huomauttaa Valtiontalouden tarkastusviraston lausuntopalautteen mukaisesti, että lainvalmistelun kiireellisyys olisi tullut perustella huolellisemmin.

Kirsi Leivo
pääjohtaja

Alma Wahrmann
erityisasiantuntija

ALLEKIRJOITETTU
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ